

YTTRANDE

Utbildnings- och kulturdepartementet

103 33 Stockholm

REMISSVAR

DS 2005:8 – INRIKTNING PÅ FILMPOLITIKEN FRÅN 2006

Svenska Filminstitutet vill härmed inkomma med följande yttrande över DS 2005:8 *Inriktning på filmpolitiken från 2006*. Då stora delar av promemorian bygger på de förslag Svenska Filminstitutet tidigare har sänt in till avtalsparterna väljer vi att svara relativt kortfattat. I övrigt hänvisar vi till dokumentet *Underlag till en ny filmpolitik*, daterat den 23 december 2004.

Övergripande synpunkter

Filminstitutet har med intresse tagit del av Kulturdepartementets promemoria. Vi konstaterar att departementets synpunkter till stora delar sammanfaller med den omvärldsanalys och de förslag som Filminstitutet tidigare presenterat i underlagsmaterial daterat den 23 december 2004. Inriktningen på förslaget till en ny filmpolitik ser vi positivt på. Den skapar förväntningar om en offensiv filmpolitisk satsning.

Finansiering

Filmpolitikens utveckling är emellertid helt beroende av storleken på de ekonomiska resurser som förslaget om en ny filmpolitik kommer att innebära. Filminstitutet har under den innevarande avtalsperioden upprepade gånger påpekat att det grundläggande problemet för den svenska filmpolitiken är en allvarlig underfinansiering. I vårt förslag har vi specificerat denna underfinansiering för avtalsperioden till ca 250 miljoner kronor på årsbasis. Vad som utlovas i departementets promemoria är att de statliga insatserna skall vidareföras på *minst samma nivå som i dag*. Om ingen, eller mycket begränsade ökning sker under den kommande femårsperioden, kommer konsekvenserna att bli mycket allvarliga för alla delar av svensk film. Det krävs följaktligen inte enbart ökade medel till produktion av svensk film - behovet av ökade insatser gäller på de flesta områden. Det gäller inte minst de filmkulturella insatserna som i många fall var mycket styvmoderligt behandlade i gällande filmavtal och som heller inte har fått någon uppräkningsfrån statens sida under avtalsperioden. Vi ser det därför som positivt att regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet är överens om att satsa på svensk film. I de sammanhang där promemorian hänvisar till situationen *idag*, vill vi starkt betona vikten av att år 2004 som var sista året i gällande filmavtal, gäller som "basår". Under förläng-

ningsåret 2005 har en rad sammanfallande orsaker medfört betydliga nedskärningar som drabbat de flesta delar av filmpolitiken.

Nuvarande filmavtal var underfinansierat redan när det ingicks 1999. Det statliga bidraget som inte uppräknats under avtalsperioden kommer att ha minskat i värde med ca 24 miljoner kronor den 31 december 2005 (se vår pm 2005-02-07). Extra medel har tillförts under perioden, dock enbart till produktionsstöd. Höga besökssiffror på biograferna har bidragit till att dämpa de ekonomiska problemen för Filminstitutet och filmpolitiken. Dessa blir emellertid akuta när besöksantalet inte bara "normaliseras", utan även sjunker fr.o.m. 2004. Det kan innebära att biografintäkterna vid utgången av 2005 är nere på samma nivå som vid gällande avtals början. Det betyder i så fall att denna del av den filmpolitiska finansieringen har minskat ungefär lika mycket i värde som statsbidraget, totalt motsvarande ca 50 miljoner kronor. Mot bakgrund av detta samt att Sverige ligger långt efter övriga länder i Skandinavien vad gäller statliga filmpolitiska insatser, föreslår Filminstitutet att en kontrollstation införs efter det första året i syfte att förhindra en fortsatt urholkning av ekonomin i filmavtalet. En kraftfull ökning av de statliga insatserna måste ske. Vi hänvisar här till vårt förslag där vi föreslår en upptrappningsplan för de statliga insatserna under kommande femårsperiod.

Delad finansieringsmodell

Promemorian bygger på förutsättningen att ansvaret för de filmpolitiska åtgärderna skall bestå av en del som fastläggs i ett filmavtal, och en annan del för vilken staten påtar sig det fulla ansvaret. Statsmakterna förutsätter därmed att:

- en mer koncentrerad inriktning skall ge bättre förutsättningar för ett långsiktigt och bärkraftigt filmavtal med bredare finansieringsbas,
- en helstatlig finansiering av övriga verksamheter skall garantera fortsatta insatser inom det filmkulturella området.

Filminstitutet skulle gärna ha tagit del av ett resonemang om fördelar respektive nackdelar vid en helstatlig filmpolitik. Inom ramen för den delade finansieringsmodell som nu föreslås, ser vi det emellertid som viktigt att hålla fast vid en sammanhängande filmpolitik. I dagens filmlandskap är det mer relevant än någonsin att se filmens hela liv i ett sammanhang – från ax till limpa – över ett längre tidsperspektiv. För att få långsiktighet och stabilitet även för den del av filmpolitiken som inte kommer att finansieras via filmavtalet, bör de riktlinjer och ekonomiska förutsättningar som beslutas om, gälla över en längre period. Filminstitutet önskar därför att departementet ser över möjligheterna till ett flerårigt finansieringsavtal, att jämföra med de villkor som gäller för SVT och andra programbolag – och som i Public-serviceutredningen föreslås gälla även framöver.

Finansiering av filmavtalet

Den grundläggande principen för filmavtalsmodellen har varit att där film visas skall medel föras tillbaka till filmpolitiska ändamål. Detta är än mer viktigt att hålla fast vid i en tid då distributions- och visningsformer är under stark förändring och filmbranschen står mitt i ett paradigmskifte.

I promemorian nämns att de senaste årens stora ökning av DVD-marknaden inte har lett till en minskning av antalet biobesök, då dessa under ett par decennier har varierat mellan 15 och 18 miljoner besök per år. Både Filminstitutet och branschföreträdare uttrycker dock stor oro inför den starka konkurrens DVD och filmkanaler på TV utsätter biograferna för samtidigt som on-line distribution är på stark frammarsch med ökande tillgång på kraftfulla bredband i hela landet. Den omfattande olagliga nerladdningen av

film som sker i Sverige påverkar också marknaden negativt. Det finns därför anledning att tro att dessa faktorer samlat har bidragit till den dramatiska nedgången i biobesöken under det senaste halvåret, även om bristen på publikdragande amerikanska filmer är en viktig orsak.

I den kommande femårsperioden kommer det därför att vara viktigt att satsa på biografernas utveckling och överlevnad. Som Filminstitutet tidigare har nämnt krävs ett åtgärds paket för att förstärka biografens attraktions- och konkurrenskraft i en tid då film snart är tillgänglig när som helst och var som helst i stora volymer. Tiden är dessutom övermogen för att stärka biografägarnas gemensamma insatser. Med tanke på de stora utmaningar som biograferna nu står inför, är det orimligt att just dessa skall finansiera en så förhållandevis stor andel av filmpolitiken som de gör i dag. Filminstitutet förutsätter därför att *samtliga* visningsfönster kommer att bidra till filmavtalet med substantiella belopp som står i förhållande till deras verksamhet.

Inriktning på filmpolitiken

Regeringens förslag till en ny filmpolitik innebär att den grundläggande inriktningen blir densamma som idag. Vidare sägs att:

- kvalitet ska vara ett överordnat begrepp för hela filmpolitiken
- det ska stimuleras till förnyelse
- villkoren för kvinnliga filmskapare ska förbättras
- den kvalitativa utvecklingen ska präglas av dynamik och tillväxt
- filmpolitiken ska nära följa den tekniska utvecklingen

Departementet omtalar det positiva med digitaliseringen och den tekniska utvecklingen på många ställen i promemorian. Det ställer vi oss givetvis bakom. Dock bör detta avspeglas i den uppräknade av de framtida insatserna som står på sidan 39. En filmpolitik som i dag skall kunna kallas för modern, måste på ett aktivt sätt använda sig av den nya tekniken för att nå de överordnade filmpolitiska målen. Det kräver kunskap och utvecklingsinsatser samt möjligheter till att stödja nya former för projekt. Filminstitutet har föreslagit en rad nya insatser på detta område som inte återfinns i departementets förslag.

Filminstitutet vill även understryka följande: För att departementets inriktning av filmpolitiken skall kunna förverkligas, krävs åtgärder inom en rad politikområden. De kultur- och mediepolitiska insatserna är helt avgörande. Viktiga exempel är det kommande Public-serviceavtalet samt koncessionsavtal med andra TV-kanaler. Film som en tillväxtbransch kräver också ökade insatser på statlig och regional nivå inom ramen för näringspolitiken. På internationell nivå har film stora möjligheter att sprida kunskap och insikt om Sverige. Likaså är det viktigt att ta till vara filmens möjligheter på olika nivåer inom utbildningssamhället, i jämställdhetsarbetet och genom en särskild satsning på filmen som historiskt källmaterial.

Genus

Departementet delar Filminstitutets målsättning om att inget kön skall vara representerat med mindre än 40 procent inom filmen samt har lagt fram förslag om en kvotering av medel och stöd till vissa yrkesgrupper. Vi förutsätter att samma krav ställs på andra institutioner inom kulturområdet, inklusive SVT:s dramaproduktion. Vi hänvisar dessutom till avsnitt 6.3 som redogör för behovet av tydlighet i ett kommande filmavtal vad beträffar riktlinjer för en eventuell kvotering av produktionsstöd. Vi förutsätter att detta är i överensstämmelse med EU:s likabehandlingsdirektiv.

Informationsinsamling och analys

Promemorian uttrycker på ett flertal ställen behov av ökad information och kunskap inom filmområdet för att de föreslagna insatserna ska få största möjliga effekt. Det gäller t.ex. digitaliseringens framtida påverkan på branschutvecklingen, samspelet mellan statlig filmpolitik och regional och internationell utveckling samt behovet av mer kunskap om biopubliken. Till skillnad från t.ex. Statens Kulturråd har Filminstitutet inte i uppdrag att samla in övergripande branschstatistik samt löpande analysera utvecklingen inom området. Detta är bekymmersamt då utvecklingen på filmens område just nu sker i ett våldsamt tempo.

För att utveckla metoder för uppföljning och utvärdering av filmpolitiken i syfte att öka och sprida kunskap om filmområdet, bör den framtida filmpolitiken därför avsätta medel för sådan verksamhet inom Filminstitutet. Med stöd av forskning skulle det vara möjligt för Filminstitutet att utveckla en långsiktig kunskapsuppbyggnad samt att utveckla den officiella filmstatistiken och annan filmpolitiskt relevant statistik.

Kapitel 1-5

Inga synpunkter ut över det som framgår av Filminstitutets "Underlag till en ny filmpolitik".

Kapitel 6. Ett nytt filmavtal 2006 - 2010

6.2 Ekonomiska förutsättningar

Som inledningsvis sagts *måste* det till en kraftig ökning av insatserna. Vi hänvisar åter till förslaget där vi förordar ett lyft i de filmpolitiska insatserna fr.o.m. år 2006 samt en upptrappningsplan för de statliga insatserna under kommande femårsperiod.

6.3 Filmstödet i ett genusperspektiv

Det föreslås att en särskild genusparagraf skall införas i filmavtalet där det bör anges att parterna skall verka för att förbättra kvinnliga filmares villkor och att jämställdheten skall öka på filmområdet. Målet bör vara att stödet till svensk filmproduktion skall fördelas jämnt mellan män och kvinnor och därmed att andelen kvinnor i för filmproduktionen centrala funktioner skall öka under avtalsperioden.

Filminstitutet ser det som angeläget att parterna klargör hur man tänker sig att förslaget skall genomföras i praktiken. Här måste finnas en hög grad av tydlighet för att undvika missförstånd och konflikter. Filminstitutet deltar gärna i denna diskussion. I samband med vårt remissvar tillåter vi oss att lyfta fram några av de frågeställningar som vi anser att förslaget reser.

Det föreslås i promemorian att Filminstitutet årligen skall redovisa könsfördelningen inom de tre kategorierna manusförfattare, regissör och producent, men även för teamet i övrigt. Den senare delen av redovisningskravet kommer att överföras till de stödmotagande vid slutredovisning av projektet. Vidare skall genomsnittligt stödbelopp för filmer av enbart, eller i huvudsak, av kvinnor respektive män redovisas. Filminstitutet efterlyser definitioner på "enbart" och "i huvudsak". En möjlig definition skulle kunna vara tre, respektive två av de tre kategorierna. I sammanhanget har också nämnts kategorierna foto, scenografi och klippning. I detta fall skulle då t.ex. fyra av sex kunna betyda "i huvudsak".

Promemorian föreslår att samma krav och redovisningsplikt bör gälla också för stödet till regionala produktionscentrum. Det är oklart om det är Filminstitutet eller produktionscentrumen som skall redovisa. Vi vill nämna att det aktuella stödet under år 2004 tex motsvarade ca 2,5 procent av de resurser Film i Väst använde till produktion. Vidare bör utvecklingsstödet enligt promemorian bl.a. användas i särskilda satsningar för att långsiktigt främja jämställdheten. Detta skall ske i nära dialog med branschen och berörda organisationer. De prioriteringar och satsningar Filminstitutet gjort och som refereras till bör utvärderas. De kan naturligtvis vidareutvecklas efter diskussion med berörda organisationer.

Utöver ovanstående åtgärder finns det inga förslag på hur målet med jämn könsfördelning skall uppnås. Däremot finns det ett kvantitativt mått som visar huruvida målet har nåtts: *För att garantera detta bör endera kön, räknat i antalet projekt som får stöd, senast ett år före avtalsperiodens slut vara representerat till minst fyrtioprocent inom de tre upphovsmannakategorierna manusförfattare, producent och regissör.* För Filminstitutet är det viktigt att filmavtalet gör det helt klart hos vem ansvaret ligger för att denna garanti ska uppfyllas.

Parterna har enats om att genusperspektivet skall genomsyra avtalet. Innebär detta att producenterna (via sin organisation?), mot bakgrund av de årliga redovisningarna från Filminstitutet, självmant och långsiktigt planerar utifrån en minst fyrtioprocentssituation år 2009, eller förväntar sig avtalsparterna att Filminstitutet står för denna planering? För Filminstitutet skulle det i så fall förutsätta ett långsiktigt arbete, där de första årens beslut kan bära frukt i slutet av perioden. Det ger därmed Filminstitutet ett helhetsansvar som i sin tur kommer att förändra konsulenternas "fria" roll. Det kommer att krävas en övergripande och samordnande planering för hela avtalsperioden.

6.4 Produktionsstöd till svensk film

6.4.1 Förhandsstöd till långfilm, barnfilm samt kort- och dokumentärfilm

- a) Det föreslås att förhandsstödet fortsatt skall delas ut av konsulenter. Långfilmstödet föreslås uppdelat på två konsulenter och vikten av en särskild barnfilmkonsulent betonas. Avtalet skall ge en möjlighet att använda en särskild konsulent för fördelning av utvecklingsstöd. I 2000 års filmavtal delade Filminstitutets styrelse upp uppdraget *Stöd till kort- och dokumentärfilm* på två konsulenter med specialiserat ansvar för respektive genre. Filminstitutet rekommenderar samma förhållningssätt i hanteringen av ett nytt avtal.
- b) Ett viktigt inslag i 2000 års filmavtal var att en sökande skulle kunna gå till en ny konsulent i det fall projektet fått avslag. Detta har formellt fungerat för de flesta genrer och längder, men systemet har inte varit heltäckande. Om alla sökande som får avslag även fortsättningsvis skall kunna kräva behandling av en ny konsulent, måste antalet konsulenter och deras respektive ansvarsområden beaktas på annat sätt än nu. Det bör fortsättningsvis vara Filminstitutets uppdrag att bestämma antalet konsulenter.
- c) När det gäller handläggningen av förhandsstödsansökningar behöver avdelningen förstärkas. Under de gångna två avtalsperioderna har konsulenterna i övervägande grad stått för granskningen av inkomna ansökningar. Förutom innehållsmässig kvalitet har de också bedömt projektets tekniska, personella och ekonomiska möjligheter. Villkoren för filmproduktion och filmfinansiering har förändrats och komplicerats avsevärt under denna tid. Det finns behov av att till konsulenterna knyta koordinatörer eller *producers*, som är de norska respektive danska benämningarna på

den kompetens deras stöдавdelningar är bemannad med. Alla konsulenter kan inte behärska alla aspekter på projekt och de behöver ett mer kompetent understöd än vi med nuvarande organisation kan erbjuda.

- d) Filminstitutet har tidigare föreslagit en *särskild satsning på barnfilm*, då dessa filmer är dyrare att producera samt att det behövs kontinuitet i svensk barnfilmsproduktion för att bibehålla publikens intresse. Promemorian föreslår istället att det nuvarande förhandsstödet till barn- och ungdomsfilm blir ett *renodlat barnfilmsstöd* för filmer som riktar sig till barn upp till 12 år. Ungdomsfilmen är tänkt att ingå i långfilmskonsulenterna uppdrag. Detta tycker inte Filminstitutet är bra, då det medför en risk att ungdomsfilmen tappas bort. Ungdomsfilm vänder sig till barn från 13 år och upp. Dessa filmer har liksom barnfilmer behov av en konsulent med särskild inriktning.
- e) Vi hänvisar till vårt förslag om att genomföra en särskild satsning på animation i kommande avtalsperiod (se även bifogad utredning) samt ser det som nödvändigt att medel till animation öronmärks.
- f) Återbetalning av förhandsstöd och publikrelaterat stöd bör ske enligt enhetliga principer, med en viss andel av filmens överskott baserat på redovisning av alla typer av intäkter. Det kommer att innebära att Filminstitutet behöver följa produktionerna under en längre tid än som sker idag samt i den senare fasen med en större noggrannhet än nu. Detta kommer att kräva en förstärkt administration. Vidare måste utformningen av reglerna göras utifrån den nya stödnivån.
- g) Filminstitutet är positivt till att ersätta konsulenter och nämnd med enbart konsulenter vid beslut om förhandsstöd till långfilmsprojekt.
- h) Internationella samproduktioner, särskilt inom Norden, har sedan länge kunnat söka förhandsstöd i Sverige. Samma möjlighet bör finnas i ett nytt avtal. Det nordiska nätverk som finns mellan många producenter, och som bl.a. möjliggör stöd från t.ex. Eurimages, bör uppmuntras. I både Danmark och Norge har särskilda resurser avsatts för stöd till internationella samproduktioner i filmer där landet deltar med en minoritetsandel. Det finns skäl för att införa en sådan ordning också i Sverige. I samband med detta bör tydliga kriterier för internationella samproduktioner fastställas. Denna del av stöden bör hanteras av en egen konsulent som också hanterar andra internationella produktionsfrågor och möjligen också stöd till oberoende producenter.

6.4.2 Förhandsstöd i form av utvecklingsstöd

- a) Promemorian nämner utvecklingsstöd till producenter, manusförfattare och regissörer som en viktig insats samt att *avtalet skall ge möjlighet att använda en särskild konsulent för fördelning av utvecklingsstöd*. Detta är i överensstämmelse med Filminstitutets förslag. Vi anser att de konsulenter som ger förhandsstöd endast i begränsad omfattning skall ge utvecklingsstöd – då i första hand till projekt som presenteras av producenter. En konsulent som ägnar sig åt inkommande förslag från regissörer och manusförfattare kan hjälpa till med utvecklingen av de projekt som ännu inte fått en producent. En del av de svenska produktionsbolagen har både kompetens och resurser att driva utveckling av flera projekt samtidigt, men många saknar denna möjlighet. Manusförfattare och regissörer har dessutom ett behov av att kunna utveckla sina idéer redan innan de presenterar dem för producenter. Här skulle en utvecklingsproducent fylla en viktig funktion.
- b) Filminstitutet ställer sig också positivt till mer resultatbaserade stödkriterier vad gäller utvecklingsstöden. Nuvarande treårsgräns för stöd till oberoende producenter bör dock tas bort och en tydlig koppling till EU:s Mediaprogram bör införas.

- c) I promemorian diskuteras möjligheten att införa ett särskilt utvecklingsstöd på försök till produktioner av filmer med långfilmsformat, oavsett om filmen är avsedd att ha premiär på biograf eller i TV. Filminstitutets uppfattning är att de omfattande behov som finns redan idag på filmområdet först måste täckas, innan stöd kan börja fördelas till nya försöksområden. Vi har även tidigare framfört önskemål om att den nuvarande växthusverksamheten ska permanentas.

6.4.3 Stöd till regionala produktionscentrum

- a) Vi ställer oss positiva till förslaget om att det ska ankomma på Filminstitutet vilka regioner som bör ta del av stödet. Texten bör dock ändras till "Det bör även ankomma på Filminstitutet att bedöma vilka regioner som bör få ta del av stödet" (sid. 62), då detta inte tidigare varit fallet.
- b) Filminstitutet stödjer förslaget om fyra regionala produktionscentrum, varav ett bör vara förlagt till Stockholm-Mälardalen.
- c) Stödet till regionala produktionscentrum bör riktas till organisationen (inte till enskilda filmprojekt) samt avse att viss verksamhet bedrivs med syfte att långsiktigt utveckla långfilmsproduktionen i berörda regioner. Redovisning såväl som uppföljning av denna verksamhet bör utvecklas

6.4.5 Upphovsmannastöd

Filminstitutet har tidigare uttryckt tveksamhet om huruvida stödet har uppnått sitt mål: att genom medverkan av upphovsmännen öka publiken. Vi har emellertid understreckat att detta kan bero på underfinansieringen av stödet. Det råder dock ingen tvekan om att stödet utgjort en betydelsefull inkomstförstärkning för upphovsmännen.

6.5 Stöd till distribution och visning av film i hela landet

6.5.1 Lanseringsstöd

Filminstitutet ställer sig positivt till ett selektivt stöd. Dock måste den totala stödbudgeten beaktas vid utformningen av riktlinjerna. En alltför begränsad budget kan komma att innebära snäva kriterier med påföljande risk att endast filmer med mycket begränsad publikpotential kommer ifråga.

Som vi tidigare har framfört muntligen, föreslår Filminstitutet att öronmärka en del av det nuvarande lanseringsstödet till filmer som väljer att ha premiär under sommaren. Vi hänvisar till vår beskrivning av de problem som det korta svenska filmåret innebär. Vi ser det som helt nödvändigt att vidta olika åtgärder för att förlänga den svenska premiärsäsongen. De flesta svenska filmer har premiär under sju av årets månader, särskilt under de fyra höstmånaderna. Resultatet blir kannibalisering och i värsta fall kapitalförstörning – en fråga som blir än viktigare om årsproduktionen av spelfilmer ökar. Ett särskilt lanseringsstöd till de filmer som "tar risken" på en sommarpremiär skulle vara en konkret insats för att ändra situationen, vars effekt kan avläsas mycket tydligt.

6.5.2 Stöd till paralleldistribution

Det föreslås att stödet till paralleldistribution ökar samt att det även ska omfatta kvalitetsfilm. Detta är en viktig förändring och i överensstämmelse med vad Filminstitutet tidigare har föreslagit.

6.5.3 Biografstöd

- a) Filminstitutet stödjer en ändring av biografstödet syfte så att det blir ett mer renodlat stöd till att förstärka biografstrukturen i landet.

- b) Filminstitutet är positivt till att i enlighet med vårt tidigare förslag slå samman stöden till lokalt publikarbete och teknisk utrustning till ett gemensamt stöd som därmed blir mer flexibelt.

6.5.4 Stöd till utgivning av svensk kvalitetsfilm på DVD

Filminstitutet ställer sig positivt till att införa ett stöd till DVD-utgivning av svensk kvalitetsfilm, då detta förlänger filmernas liv och möjliggör en större publik.

6.7 Stöd till åtgärder mot olovlig hantering av film

Systematiska brott mot upphovsrätten i form av olaglig nedladdning av filmer och spel måste mötas på bred front. Erfarenheter från andra länder i Europa som har mobiliserat starkt mot olovlig nedladdning visar att ett samlat grepp är nödvändigt, och att relevanta myndigheter måste engagera sig utöver lagstiftningsarbetet. Den tekniska utvecklingen sker i ett sådant tempo att politiska insatser ständigt kommer alltmer på efterkälken. Någon slutgiltig lösning finns inte. Insatserna för att ta tillvara de möjligheter och motverka de hot som utvecklingen reser, kan inte ske punktvis. Det måste vara en fortlöpande process som går parallellt med utvecklingen i övrigt. Filminstitutet föreslår därför följande:

1. Kulturministern tar tillsammans med närings- och justitieministern initiativ till ett permanent *upphovsrättsforum* för de kreativa industrierna. Här skall berörda branscher, regering och myndigheter vara representerade. Detta forum ska bl.a. ha till uppgift att:
 - Skapa ökad uppmärksamhet om den immateriella egendomsrättens innebörd och betydelse.
 - Skapa en löpande och koordinerad kontakt mellan berörda departement och myndigheter å ena sidan och de aktuella branscherna å andra.
 - Skapa en möjlighet att diskutera heltäckande strategier för att ta till vara de olika intressen som berörs.

Ett forum som detta finns redan i Storbritannien, vilket har bidragit till en stark mobilisering och fokusering på de stora utmaningar teknikutvecklingen innebär för upphovsrättsligt baserade konst- och kulturyttringar och näringar. Tre områden är prioriterade; kampen mot olaglig kopiering och nedladdning, utvecklandet av nya affärsmodeller (framför allt för distribution av film till allmänheten) samt information och utbildning. Ett svenskt *upphovsrättsforum för de kreativa industrierna* skulle inte minst kunna spela en viktig roll i samband med den omfattande genomgång av upphovsrätten som justitieministern aviserat.

2. Filminstitutet får i uppdrag att fungera som en *samordnande instans* för insatserna mot olaglig hantering av film. Även om enskilda branschorganisationer gör en imponerande insats inom detta område, behövs det en instans som står utanför enskilda branschintressen och därmed enklare samordnar gemensamma insatser. Filminstitutet har engagerat sig internationellt inom området sedan 2003, men p.g.a. bristande personella resurser dessvärre inte med den kontinuitet och möjlighet till uppföljning som vore önskvärt. Filminstitutet bör därför ha i uppdrag att medverka i de europeiska samarbetsforum inom filmområdet som arbetar mot stöld av film.
3. Etablering av *särskilt stöd* till åtgärder mot olovlig hantering av film att fördelas av Svenska Filminstitutet, enligt vad som föreslås i promemorian. Filminstitutet stöder detta förslag, men ser det som avgörande att insatserna *koordineras* för att få största

möjliga effekt. Olovlig hantering av upphovsrättsligt skyddade filmverk berör idag såväl enskilda upphovsmän, som producenter och distributörer. Det är viktigt att de åtgärder som vidtas för att tillvarata de olika gruppernas särskilda intressen bidrar till ett enhetligt och väl fungerande upphovsrättsligt system.

6.9 Kostnader för administration av filmavtalets stöd

Departementet aviserar att ramar och villkor för finansieringen kommer att fastställas av filmavtalets parter efter samråd med Filminstitutet. Dessa kostnader kommer naturligtvis att påverkas av filmavtalets slutliga utformning samt av uppgifter som kan tänkas tillkomma.

Kap 7. Statens ansvar för andra filmpolitiska åtgärder

7.2 Ekonomiska förutsättningar

För att säkra långsiktighet och stabilitet också för denna del av filmpolitiken bör de riktlinjer och ekonomiska förutsättningar som beslutas om gälla över en längre period. Som ovan nämnts, önskar Filminstitutet att man ser över möjligheterna till ett flerårigt finansieringsavtal enligt den princip som gäller för bl.a. SR/SVT. Vidare *måste* det till en kraftig ökning av insatserna. Filminstitutet har därför föreslagit en upptrappingsplan för de statliga insatserna under en kommande femårsperiod (se vidare under *Övergripande synpunkter*).

7.3 Statligt stöd till filmkulturella ändamål m.m.

7.3.1 Stöd till regionala resurscentrum för film och video

I regionerna har filmen blivit en viktig utvecklingsfaktor som berör flera politikområden, såväl som kultur, näring, utbildning som regional utveckling. Detta gäller både regionala resurscentrum och produktionscentrum. Det är därför angeläget att den nationella filmpolitiken lägger grunden för en samverkan mellan staten och regionerna för att utveckla och stärka en helhetssyn på filmpolitiken i hela landet. Stödet bör kompletteras med ett särskilt uppdrag vad gäller film och regional utveckling, bl.a. med innebörden att föra dialog med landstingen om filmens roll i regionala utvecklings- och tillväxtprogram. Uppdraget bör synkroniseras med Kulturrådets uppdrag.

7.3.2 Stöd till film i skolan

Arbetet med film i skolan handlar också om att ge de unga möjligheter att själva, genom olika medieformer, formulera kunskap och idéer. På så sätt kan de ta del i samhällsdebatter och opinionsbildning och bidra till att utveckla den levande demokrati som förutsätter aktiva, kritiska och mediekunniga medborgare. Det är även Filminstitutets önskan att filmarvet integreras i skolbioverksamheten. Dock är detta inte en fråga om samordning inom Filminstitutet, utan snarare en finansiell fråga. Filminstitutet har idag avtal med flera kommersiella distributörer om övertag av filmkopior som inte längre är kommersiellt intressanta, men som fyller ett viktigt behov vid visningar på t.ex. skolbio. För att kunna tillgängliggöra filmklassiker, antingen från vårt eget arkiv eller från kommersiella distributörer, förutsätts emellertid ekonomiska resurser för distribution av sådana filmer. De filmer som finns i vårt arkiv är i dagsläget inte finansiellt möjliga att visa på skolbio då det skulle kräva framtagning av särskilda visningskopior. Här öppnar emellertid on-linedistribution stora möjligheter till att underlätta sådan verksamhet. Vi visar till Filminstitutets förslag om att etablera, en sådan verksamhet. Även det förutsätter självklart ökade resurser (upphovsrätt m.m.).

7.3.3 Stöd till åtgärder för främjande av distribution och visning av värdefull film *Filmdistribution i Svenska Filminstitutets regi*

Filminstitutet stödjer förslaget om att den egna DVD-utgivningen bör koncentreras till svensk film.

7.3.4 Digital biografutveckling

Filminstitutet ser positivt på förslaget om att få i uppdrag att bevaka den digitala biografutvecklingen och att utarbeta en plan för hur denna bäst kan främjas. Det kommer dock att vara nödvändigt att under den påtänkta avtalsperioden (2006-2010) också införa ett särskilt stöd för en del av de biografier som vill övergå till digital teknik (se tidigare insända förslag).

Det tidigare nämnda planarbetet, kräver vissa medel redan i år för att ett förprojekt skall kunna igångsättas. Planen kommer med ganska stor säkerhet att påvisa behovet av att genomföra ett antal pilotprojekt i 2006. Detta kommer även att kräva extra ekonomiska insatser.

7.3.6 Arkiv, dokumentation, Cinematek m.m.

Betänkandet ger en heltäckande beskrivning av verksamheten på området och Filminstitutet instämmer i bedömningarna som görs.

Säkerhetsmaterial

Svensk pliktexemplarslagstiftning omfattar vare sig svensk eller utländsk film i originalformat. Det är därför av största vikt att den nya filmpolitiken även fortsättningsvis föreskriver att filmer som erhåller stöd från Filminstitutet är skyldiga att leverera säkerhetsmaterial till filmarkivet. Med tanke på teknikutvecklingen finns det anledning att se över pliktexemplarslagstiftningen vad gäller film samt vilken institution/myndighet som framöver ska vara mottagare av pliktexemplar.

Restaurerat material

Rättighetsinnehavare till filmer har rätt att mot endast erläggande av expeditonsavgift nyttja material som deponerats till filmarkivet. I dagsläget kan rättighetsinnehavare, genom att hänvisa till att de via filmavtalet finansierar arkivets verksamhet, utan extra kostnad nyttja det material som arkivet restaurerat och framställt. Om arkivet framöver enbart kommer att finansieras med statliga medel faller detta argument, och det vore därför önskvärt att Filminstitutet från år 2006 har rätt att ta ut en extra avgift då rättighetsinnehavare vill ha tillgång till sådant material.

Ökad tillgänglighet

Det sägs vara önskvärt att en större del än idag av det unika material som samlas in och vårdas av Filminstitutet blir tillgängligt för såväl allmänhet som forskarsamhället. Filminstitutet har påtalat behovet av att medel ställs till förfogande för att underlätta forskning i anknytning till institutets arkiv, dels för att bedriva forskning på samlingar i arkivet och dels för att förbättra katalogisering i syfte att underlätta för forskningen. Promemorian noterar detta, men tar i övrigt inte ställning till förslaget. Filminstitutet vill därför än en gång betona vikten av att forskningsresurser knyts till arkivet som ett led i att öka tillgängligheten.

Departementet ser det vidare som önskvärt att en större del än idag av Filminstitutets arkivmaterial blir tillgängligt för allmänhet och forskare samt att det är angeläget att ny teknik används i detta syfte. Det diskuteras emellertid inte hur detta ska finansieras, istället omnämns endast jämförande exempel med extern finansiering. Filminstitutet ser det som en absolut nödvändighet att också denna del finansieras inom ramen för

Filminstitutets verksamhet, då det är en naturlig utveckling i arbetet med att öka tillgängligheten till svensk film och filmhistoria.

Grängesberg

I budgetproposition 2001/02:1, utgiftsområdet 17 (sid. 67) anges storleksnivån på verksamheten vid det nya Filmarkivet i Grängesberg. Det är angeläget att resurser anvisas så att denna nivå uppnås.

Kap 8. Handlingsoffentlighet i Filminstitutets verksamhet – ändring i sekretesslagen

Filminstitutet konstaterar att stora delar av verksamheten från den 1 januari 2006 kommer att omfattas av reglerna om handlingsoffentlighet. Vad detta kommer att innebära för institutet är i dagsläget inte klart, dock inser vi att övergången kommer att vara förenad med kostnader både i form av tid och av pengar. En plan för övergången samt utarbetande av riktlinjer kommer att påbörjas under hösten, men redan nu ser vi behov av undantag för viss verksamhet (t.ex. Grängesbergs filmsamling, då privata filmer inte är skyddade av upphovsrättslagen). Filminstitutet menar att denna fråga bäst diskuteras med departementet i särskild ordning.

Stockholm den 25 April 2005

Svenska Filminstitutet

Åse Kleveland
VD